

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Rakennusliitto on yli 70 000 jäsenen ammattiliitto, yksi keskusjärjestö SAK:n suurimmista. Rakennusaloilla (asfaltti, infra, lattianpäällystys, maalaus, rakennustuoteteollisuus, talotekniikka ja vedeneristys) työskentelevät ovat yleensä ammatillisesti järjestäytyneitä eli Rakennusliiton jäseniä.

Rakennusliitto tekee kiinteätä yhteistyötä yritysten, alan työmarkkinajärjestöjen sekä ammatillisten oppilaitosten kanssa rakennusalan koulutuksen kehittämiseksi niin, että se vastaisi alan tarpeeseen ja tuottaisi alalle uusia ammattilaisia.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta. Lisäksi ehdotetaan muutettavan lakia ammatillisesta koulutuksesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta sekä oppimisen tuesta.

Rakennusliitto näkee ehdotettavan ammatillisen koulutuksen kokeilun kannatettavaksi. Pidämme olennaisena, että siinä huomioidaan alueellisuus. On myös tärkeää, että kokeilun ulkopuolelle jäävien oppilaitosten toimintamahdollisuus ja elinvoimaisuus säilyy.

Kokeilulla ei ole mielestämme suoraan opiskelijoiden osaamiseen tai sopivuuteen eri työtehtäviin hyödyllisiä vaikutuksia, etenkin jos samaan aikaan leikataan ammatillisen koulutuksen resursseja. Näemme tärkeäksi, että tutkintojen toimeenpanon laatuun ja sitä kautta tutkinnon suorittaneiden henkilöiden osaamiseen kiinnitettäisiin huomiota ammatillisen koulutuksen kokeilun seurannassa.

Pidämme hyvänä, että ammatillisen koulutuksen rahoitusta yksinkertaistetaan ja työllistyminen sekä jatko-opintoihin hakeutuminen saavat suuremman painoarvon. Uskomme, että tämä ohjaa

oppilaitoksia tekemään kiinteämpää yhteistyötä työelämän kanssa laadukkaamman ammatillisen koulutuksen takaamiseksi. Se tuottaa yrityksille osaavaa työvoimaa, joka heijastuu laajemmin positiivisesti koko yhteiskuntaamme.

Pidämme erittäin huolestuttavana ”Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat sääntöehdotukset” kohdassa esitettyä työelämätoimikuntien tehtävien supistamista ja määrän rajua karsimista. Rakennusliitto ei kannata esitystä ja pelkää sen heikentävän merkittävästi ammatillisen koulutuksen laadunvalvontaa ja työelämän osapuolten yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Rakennusliitto kannattaa ehdotettua kokeilua. On hyvä, että työelämän tarpeisiin reagoidaan nopeammin. Pidämme tärkeänä, että kokeiluun mukaan pääsevien osalta huomioidaan alueellisuus ja siinä on mukana erityyppisiä ja kokoisia oppilaitoksia. Näemme myös järkeväksi, että kokeiluun osallistuvien määrä on rajattu.

Ehdotamme, että ministeriö ja kokeiluun valittavat koulutuksenjärjestäjät kävisivät neuvotteluita useammin kuin kerran neljässä vuodessa. Välikeskustelut voisivat olla kevyempiä, mutta tarpeellisia.

Kokeiluun valituilla koulutuksen järjestäjillä on mahdollisuus järjestää englanninkielistä koulutusta ilman rajoituksia. Mielestämme tämä voi aiheuttaa ongelmia. Huomioimme, että lukiolain uudistuksessa englanninkielistä tutkintojen antamista säädellään, ja tämän lisäksi siellä vaaditaan kotimaisten kielten opiskelua. Yhteisen kielen osaaminen on tärkeää rakentamisen laadunvarmistamiseksi sekä työturvallisuusriskien minimoiseksi.

Näemme järkevämmäksi sen, että vahvistetaan ensin suomen tai ruotsin kielen taitoa ja ohjataan kotimaisilla kielillä toteutettavaan koulutukseen. Pidämme tärkeänä, että työpaikalla tapahtuva oppiminen parantaa kielitaitoa. Kokeilussa on tärkeä seurata englanninkielisten tutkintojen toteutumista ja niiden asianmukaisuutta työelämälle.

Rakennusliitto näkee, että työelämän edustajien pitää olla alueellisesti ja valtakunnallisesti mukana kokeilun seurannassa. Työelämätoimikuntaa on järkevä hyödyntää alakohtaisessa seurannassa. Esitämme, että kokeiluun kirjataan työelämätoimikuntien seurantarooli.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rakennusliitto pitää yleisesti hyvänä, että ammatillisen koulutuksen rahoitusta yksinkertaistetaan ja työllistyminen sekä jatko-opintoihin hakeutuminen saavat suuremman painoarvon.

Näemme, että tämä ohjaa oppilaitoksia tekemään kiinteämpää yhteistyötä työelämän kanssa laadukkaamman ammatillisen koulutuksen takaamiseksi. Se tuottaa yrityksille osaavaa työvoimaa, joka heijastuu laajemmin positiivisesti koko yhteiskuntaamme.

Pidämme tärkeänä, että työllistymisen mittareita kehitetään esityksen mukaisesti.

Nuorten oppivelvollisten huomioinen rahoituksessa on tärkeää. Rakennusliitto pitää tärkeänä, että ilman ammatillista tutkintoa olevat aikuiset rinnastetaan rahoituksessa oppivelvollisiin. Niin yksilön kuin myös yhteiskunnan kannalta on tärkeää, ettei kukaan jää pelkän perusasteen koulutuksen varaan.

Rakennusliitto kannattaa opiskelumaksujen poistamista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Emme halua, että maksut ovat kellekään opiskelun este tilanteessa, jossa työnantaja ei tue opiskelua. Rakennusliiton mielestä on hyvä, että ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoituskerroin nostetaan samalle tasolle perustutkintojen kanssa.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Rakennusliitto näkee olennaiseksi, että ammatillisella puolella kehitetään oppimisen tukea. On tärkeää, että erityisopetuksen lisäksi huomioidaan kattavasti myös oppilaiden tuen tarpeet. Pidämme myös tärkeänä, että oppilashuolto tukee työpaikalla tapahtuvaa oppimista.

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Pidämme erittäin huolestuttavana esitettyä työelämätoimikuntien tehtävien supistamista ja niiden määrän rajua karsimista. Rakennusliitto ei kannata esitystä ja pelkää sen heikentävän merkittävästi ammatillisen koulutuksen laadunvalvontaa ja työelämän osapuolten yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

Rakennusliitto on huolissaan ammatillisen koulutuksen ja tutkintojen toimeenpanon ulkoisen laadunvarmennuksen loppumisesta sekä työelämän mahdollisuuksista vaikuttaa koulutuksen tavoitteisiin ja tutkintojen sisältöihin. Pidämme huonona sitä, että työelämätoimikuntien tehtävistä aiotaan poistaa laadun varmistukseen liittyvät osuudet.

Pidämme huonona myös ajatusta muodostaa aikaisempaa monialaisempia toimikuntia. Esimerkiksi kiinteistö- ja rakennusklusteriin kuuluu enemmän erityisosaamista vaativia toimialoja kuin mitä 12 henkilöä voisi uskottavasti hallita tutkintojen sisältöjen muutosten arvioimiseksi.

Työelämätoimikuntien tehtäviin ja kokoonpanoon ehdotettujen muutosten vaikutus uuden työvoiman osaamiseen ja työhön soveltuvuuteen olisi yritysten kannalta haitallinen. Näistä muutoksista olisi Rakennusliiton mielestä syytä luopua.

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

Rakennusliitto on huolissaan aikuiskoulutuksen asemasta maassamme. Hallituksen esittämät ja monin osin toteuttamat leikkaukset aikuiskoulutukseen ja aikuiskoulutuksen osallistumiseen mahdollistavaan sosiaaliturvaan vaikeuttavat aikuisten osaamisen vahvistamista tai alan vaihtoa. Näemme, että tästä kärsii merkittävästi rakennusala.

Pidämme varsin kestävämmänä, että hallituspuolueet ovat valmiita heikentämään merkittävästi aikuisten koulutusmahdollisuuksia. Se ei vahvista Suomen koulutustasoa ja kilpailukykyä.

Pidämme tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen lainsäädäntömuutoksen toteutumisessa seurataan erityisesti matalasti koulutettujen mahdollisuuksia päästä opiskelemaan ja suorittaa opintonsa laadukkaasti loppuun.

Jarmo Järvinen, sopimuslavastaava, talorakennusala

Juhani Lohikoski, koulutuspäällikkö

Niko Räsänen, sopimuslavastaava, talotekniikka-ala

Rakennusliitto ry,

Lohikoski Juhani
Rakennusliitto ry